

קול תחמוני 44661 ext#641-715-3800

תשובות לחידות טקסט 347-762-8145 או

weeklygilyon@gmail.com

תחמוני

ניסן, כשכבר עברו רוב החדשים יש לחשבו
כהתחלת שנה החדשה לעניין הפירות

יתרו תשף בס"ד יהושע גליק

טעם ב"ה. איתא בבבלי: ר"ה יד [אני מביא רק
המסקנא] "אף על פי שרוב תקופה בחוץ—הואיל
ויצאו רוב גשמי השנה"

איזה נס היה גדול קריעת ים סוף או ירדן? והבא ראי
קריעת ים סוף. זבחים קטז [לפי דברי רחב]

ארבעה ראשי שנים הם...בה"א בט"ו בו

פירושו: יש 16 יום מחודש שבט 29 מחודש אדר
[שהרי יום טו עצמו נחשב כבר לשנה הבאה] ויש 14
יום מחודש שבט 29 יום מטבת ---הרי שעדיין רוב
תקופה מבחוץ, אעפ"כ קבעו חז"ל יום זה להתחלת
שנה הבאה [כי אין נאה לקבוע יום ט"ז לחודש לראש
השנה]

איתא בתוספתא שני דינים היוצאים מכלל זה: (1) אם
ליקט אתרוג אחר השקיעה של ליל חמשה עשר, אינו
יכול לעשרו על אתרוג שליקט לפני השקיעה [דהו"ל
משנה על חבירתה] וכן אם היא שנת שלישית למעשר,
אם ליקטו לפני השקיעה, מעשרו מע"ש—לאחר
השקיעה—מע"ע

והוסיפו שאע"פ שיש ריעותא מחמת שעדיין רוב תקו
פה מבחוץ, מצד שני יש סברא שכבר יצאו רוב גשמי
שנה- זמן גשמים בא"י היא מז' חשוון עד סוף ניסן
[עיין ריש תענית] הרי יש לנו 13 מחשוון 30 של
כסלו 29 של טבת 14 של שבט 86 יום של גשמים—
ונשאר רק $75=16+29+30$ ימי גשמים. הרי שעברו
רוב ימות הגשמים [משא"כ אם היינו עושים כב"ש לא
היו עוברים רוב ימי הגשמים---עשה החשבון!]

(2) אם נטע אילן 30 יום לפני ר"ה של תשף, פירות של
נטיעה זו אסורין עד טו בשבט תשפב. שהרי 30 יום
בשנה חשובים שנה. הרי תשעט-תשפ-תשפא, אך חייב
להמתין עוד עד טו בשבט של תשפב

וא"ת מה איכפת לן ב"עברו רוב ימי הגשמים"
התשובה זה ממש כעין סברת ב"ש. מה ב"ש אזלו בתר
"רוב" [רוב חדשים מתשרי עד ניסן] אף ב"ה אזלו
בתר רוב—אך בחרו ב"רוב" אחרת [ולא משום
שפירי שנלקט בי"ד בשבט גדילה על גשמים של שנה
שעברה]

כדי להבין הדברים, יש להקדים, שרוב פירות ארץ
ישראל מתבשלים בקיץ עד תחלת החורף [זמן סוכות]
כגון ענבים. וכמובן שבגמר הבישול הם נלקטים מעל
האילן, כדי לסחטם וכו' אך יש פירות מועטים הגדלים
בחורף. על כן צריך לקבוע מתי מסתיים השנה לעניין
פירות. וזה וודאי שאי אפשר לומר באחד בתשרי,
שהרי הענבים אינם נגמרים עד אחר ר"ה! ובטח
ששייכים לשנה שעברה [שהרי מחודש ניסן עד
השנתא, מאן קא גדל להו?!] וכן יש עוד פירות כגון
תפוחים ואגסים ולימונס [והפירי בהא הידוועה הלא
הוא האתר וגו'] שגם מסתבר לייחס עיקר גידולם על
שם שנה שעברה [לשם סימנא בעלמא: דצמבר שייך
עדיין לשנה שעברה משום האי טעמא...]

בירושלמי איכא לישנא אחרת: עד כאן הם גדילים
ממי שנה שעברה, מכאן והילך הם גדילים ממי שנה
הבאה. כלומר יש כח במים שירדו בסוף אלול [לפני
140 יום] ליתן חיות באילן זה שהרי ידוע שהמים
יורדים עמוק מאד בארץ, ושרשי האילן שואבים
מתחתיות הארץ. א"כ שייך לומר שעדיין נשאר בארץ
ממים הללו.

וא"כ צריכים חז"ל לקבוע מתי נגמר השנה של
פירות האילן. כלומר אם אתה לוקט איזה פרי האילן
מאוחר מאד בחורף---על כרחך אתה צריך לייחסו
לשנה החדשה. ובזה פליגי ב"ש וב"ה. לפי ב"ש באחד
בשבט. והטעם פשוט: יש ששה חדשים מתשרי עד

איך קיימא לן להלכה יתרו קודם מ"ת או אחר מ"ת
היה?